॥ શ્રી પરમાત્માય નમઃ ॥

ખુરસેદે બહાર

(દીલખુશ ગાયનો.)

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

મંગળદાસ જેઠારામ બુકસેલર

રીચીરોડ—અમદાવાદ.

અમદાવાદમાં પીરમશાના રોજા સામે
શ્રી ચીમનલાલ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં છાપી.

સંવત ૧૯૬૨—સને ૧૯૦૬.

આવૃત્તિ ૧ લી. પ્રત ૧૦૦૦

કિંમત રૂ ૦-૪-૦

કુરસદે બહાર.

૧

પરણાવે માબાપ છોકરાં જોડ જુવે નહીં સુખકારી,
થાત કજોડામાંથી ખોટું અપજનું દુખ બહુ ભારી;
અણગમતો વર અબળાને એ ન્હાનું રસનાને જારી,
સ્હમજોરે રચાણા સહભાગી, દિન દિન વધતી ખુવારી.
તામે મ્હોટા કામે ખોટા લાજ બને થપ્પડ મારી,
બાળકને પાળી નવ જાણે એ નર મુછાળી નારી;
કુલ જોઈ કુલવાળા બનતા રડે રાંડિયા અવિચારી
કુટકુટ ટોકટ કુલણુજી બાળકને નાંખ્યા મારી.

૨

કને આંગણે ચાંદનીરે, ખીલી રૂપેરી રંગ.
ગરે આવો સાહેલી રંગ માણવા,
યા ખોલીને બ ન બહેનરે, વાતો કરી લ્યો વહાલની.
વહાલા વસે વીદેશમાં, બાળા બાલે વેશ.
સૈયર સાશા મોકલુ શાણાને સંદેશ,
કુંજલડીરે સંદેશો અમારો, જઇ વાલમને કહેજોજી રે
પ્રીતીકાંઠાના અમે પંખીડાં, પ્રીતમ સાગરવીના સુનાસુનાજીરે.
કુંજલડીને વહાલો મેરામણ,
અમને અમૃત ખાણ વહાલા પ્રીતમ પ્રાણ.—કુંજલડીરે
સાહેબો મારો સુલક્ષણો એઠા જુઠા ખાય
ઘરની સુખડી ના ગમે સોગન જુઠા ખાય
તમારા સમ જો તમે મને વહાલા જુઠડા સમ શીદ ખાવોછોજી

પીયુ તમારૂ મનડુ માને તીહાં જાયોછો
ઘી ભર્યા ઘેબર ઘેર રઝળે છે. કુશકા ખાવાને ધકા
ખાયોછે

સોલ વરસની સુંદરી સ્વામી વરસે સાઠ
મોઢું જોઇ મોહી રહ્યો લાડકી કરંતી લાડ

પગમાં કાંટો વાગ્યો નહીરે જીવું હુંતો નહીરે જીવું
મારા સગી નણંદના વીર હો રાજ—પગ
તેડાવજો મારા બાપજીને જોગી જતીને તેડાવેજી નહી જીવું

૩

પ્યારી વાતો મધુરી કરો પ્યારની કાંઇ ખાતર કરો દીલદારની
દયોને લેજત જોબનના શ્રંગારની
બોલો બોલ બાળા મદનના બહારની
ઘુંઘટ ખોલો બાલા બેલો દીવાની જુવાની દીલચારની
સુણો વાત સુણાવુ વેવારની બીક રાખો ખુદાના મારની
બધી ગધામસ્તી આ સંસારની નહીં ચાલે હજુર કીરતારનં
જમડા ઝાલે પુરા પછાડે હેવાની નાદાની મુકો કાંઇ પ્યારની

૪

કરમ કરે તે કોઇ ન કરશે મુરખ મથી મરશે
ભલે બાંધિને નાંખો સાગરમાં કર્મે તાર્યા તરશે
ઘંટી ના ગાળેથી પણ જીવ કરમે ઉગાર્યા ઉગરશે
સુખ દુઃખ શાળાના કર્મ મેતાથી ઠાઠ નઠોર ન ઠરશે
ભાતામાં ભુલે જીવ મુસાફર સફલ થાયે કેમ પછી સફર
ચપળ ગતીના વચમાં ચકર વાટમાં
વામા વસમી ઝીલવી ટકર વીરલા નર તરશે

૫

નહીં આવું શ્યામરે, નહીં આવું કાનરે
મારે ઘેર શામળીઓ મેમાન છે.
રંગ રસ પ્યાલો વાલા. પીતારે જાજો
દોસ્તીની વાલા આ દુકાન છે—નહિ
સોના રૂપાનું મારૂં બેડલુંરે વાલા.
પાણી ભરવામાં મારૂં ધિયાંન છે—નહિ

રંગરસ રસબસ લાલા રમવાને કાજે
શોખી નર પુરો સુલતાન છે નહિ

૬

ચાલો મારા ચતુર સુજાણ—હાં હાં
મારો નહીં નયનના બાણ—હાં હાં
કાળજે ઉતારી તારી મુરતી રસીલા પ્રાણ—ચાલો
ઘાયલ કિધો તે પ્હેલા ધુતારી મારી નયનનો માર
દાઝયા ઉપર લુણ વચન લગાડી પુરો કર્યો લાચાર
નખરેથી છેવટ નાજુક નાજુકડી માર્યો ત્હેં હાય હાય ઠાર ઠાર
રસિકવર માર્યો ત્હેં હાય હાય ઠાર ઠાર—કાળજે

૭

નથી જગતમાં સાથ સબંધી વિના ત્રિભુવન નાથ
શું ફોગટ ફાંફાં મારે મુરખડા ભરે આભથી બાથ
કમળપત્ર પર જળ બિંદુને સુકાતા શી વાર
શ્રાવણની જળ ભરી વાદળીઓ વીખરાતાં શીવાર
જીવ તારે સમજવું તેવું આખર નહીં લેવું દેવું
જીવ જવું ખાલી હાથ અંતમાં પાપ પુન્ય સંગાથ

સાખી

પંથી જીવ પામી ગયો નવગઢ નગર બજાર
સોદાગર સમજી જઇ કરો પુન્ય વેપાર.

૮

અરે હું મસ્તાન પ્રેમની મુને કોઈ ન છેડોરે
કોઇ ન છેડોરે ભલા મુને કોઇ ન છેડોરે.
લાચાર હું બીચારીછું શીદ લયો કેડોરે
જુવાનીથી દીવાનીછું મારો છોડો છેડોરે
" પ્રાણદાનછે પ્રીતમાં પુછી કરજો પ્રીત
પ્રા દાનતો સહેલ છે કઠણ પ્રીતની રીત "

૯

ધીરી ધીરી સુંદરી જરા ધીરી તારી વાંસે લીધીછે ફકીરી
નયન મીલાવો પ્યારી હસી બોલાવો
આપીશ આખી અમીરી—એજી
રૂપે રીઝાવું કેતો સોને મઢાવું

દુર કર તું દીલગીરી—ધીરી
ધીરા ધીરા કુંવર જરા ધીરા
સગા માડીના જાયા એ વીરા—ધીરા
જેવી પોતાની તેવી નારી પરાઈ
પરસ્ત્રી પરભવની પીડા - એજી
રાવણ રોળાયો દુરયોધન દબાણો
કીચકના થયા ચીરા-ધીરી

૧૦ દોરંગી દુત્યા.

કર કર પરવર! અમ પામર પર નજર જરી!
દાદગર દાવર મારારે, કરમ કંઇ કરી-કર કર.
અમ નાચારી મંહી તારી કરો ભારી ઉમીવારરી
આ દાતારી! તુજ દીલદારી થકી તારી માંગુ યારી
દાના! પગે પરી—
પરીતાપ, ઓ બાપ! તું કાપ હારી;
અરજી એ સુનો ખરી, મરજી મુઝ હૈયે ધરી! દાદગર.

૧૧ સૌભાગ્ય સુંદરી.

ચાલો સાહેલી [૨] ભુવનેશ્વરીનાં સૌ મળીને દરશન કરીએ.
દુઃખ હરનારી સુખ કરનારી મુરતી માની અંતર ધરીએ
ભાવ ધરીજો પુજન કરીએ તો ભવસિંધુથી તરીએ
ચુવા ચંદન કુમ કુમ કેસર અરચત કરીને મન ઠરીએ
અબીલ ગુલાલને પુષ્પ માળથી માને વધાવી મંદિર ભરીએ.

૧૨ અનુમતી.

જપતી પ્રીતમની જપમાળ જુવતી જો અલબેલી.
જોબન રસરંગે જોની આ બની ઘેલી.
વ્યાકુલ તૃષ્ણા વિણ વ્હાલી વેલી—જપતી.
તનમનમાં વ્યાપી રહ્યો, જોબન વસંતજંગ.
રસભોગી રસીઆ વીના, રમસો ક્યાં રસ રંગ,
જાણ્યું નજદિક્મો કોઇ, રસીએ રંગીલો.
ગપચપ કરતા લેતી જા તું ચમેલી-વ્યાકુલ,
પેટ દુઃખે શીર કુટતાં, સંકટ બાન સમાય.
બળતાલે બાળી સખી, હૃદડે શું હરખાય.
વાહા અકલાએ શાને છેલ છબીલી. વ્યાકુલ,

૧૩ ઉમાદેવડા.

જા જારે શું રીસાય રસીલી નજર મીલાવીલે (૨)
ચટપટી ચિતમાં લાગી ચતુરા ચેહેરો જોવા દે,
હીરા મોતી માગ્ય મધુરી, ઝાંઝર ઝુમણાં લે
મદન અગન તનમા લાગેલી તરત બુઝાવી દે.
સમતા નથી રેહેતીરે સલુણી મરમ વચન મુકી દે,
કલ્પલતા છબીલી તુજ છાયે, પામર પંથી લે.

૧૪

મુને સહાય કરશે મોરારીરે વારે ચઢશે ગોવરધન ધારી
અહલ્યા ઉગારી મીરાંબાઇ તારી,
એની ચિંતા કરીશ નહી મારી મુને૦
મંજારી બચ્ચાંને બળતાં ઉગારી.
મોક્ષ દીધો ગજેન્દ્રને તારી
દ્રોપતીનાં ચીર પુર્યાં
થાશે તે સહાયકારી. મુને.

૧૫

બોલો મારા પ્રેમી પોપટજી બોલ બોલો
બોલો બોલો મેના બોલાવે, ડોલો રંગરસિયાજી, ડોલારે
જરી ડોલો ડોલો ડોલો, પ્યારી ડોલાવે
મેના તારા વચનનીવેણુ, લાગીલાગી લલિતલહે લાગી
એનાં વહાલી મેનાકે નાક હે પણ જાગી,
જાગી જાગી અજબ જ્યોત જાગી,
પ્હેલાં પોપટજી પ્યારા રામજી સંભારો
બ્હા બ્હા મેના શું સતી સીતા વિચારો
ચતુર સુજાણ સીતારામ ઉચરાવે
પોપટજી પાંજરૂ સોનાનું સજાવું.
લાડ લીધું લાલચું નથી કે લલચાવું
શાને રૂપે શું ભીડ ભીતરની ભાગી ભાગી૦
રૂડા સુહાગે રંગે રંગે રમાડું પાંખે ધાલીને ફળ મીઠાં ખવાડું
ભાવના ભુખ્યા શું ભાવી ભાવના ભુલાવે, બોલો.

૧૬ વીણાવેલી.

ઉગ્યો સખી સૂર્યનો શણગાર હાર,

ચાલ્ય ચાલ્ય જોવાને ચંદ્રમા,
જોને પ્રેમ ઘેલી ભુમીનાર દેદાર,
જોને કાલે સૃષ્ટિ આનંદમાં ઓહો૦
ધન્ય ધરા સુંદરી ! તને, ચતુર ચંદ્ર તુજ કાન્ત,
શાન્તિ પાઠ પઢાવતો, સાધીને એકાંત,
ધરણી પડી પતિને પાય, શિક્ષા શિરે ધરેરે,
ગુણીયલ ગોરી પતિ ગુણ ગાય, શાંતિ ચિત સ્મરેરે
ધરોને બહેન ! ધરતી માતાનું કહ્યું કાન,
પ્રિતેથી કરો સંસાર સુધારસ પાન-ધરણી૦
ચંદ્રમુખે ચીડાઈને, તારાના મુખ શયામ,
સદગુણીનું મુખ ભાળીને, રમે દુષ્ટના નામ.
સખી ! જેને પતિનું માન-તેના ગાંધર્વ ગાએ ગાન,
પામે દેવી સમાન સન્માન, રમે રામા રસિક લઇ તાન
ધરણી નાર સમગૃહિણીએ, સેવે સ્વામી પાય,
ચતુર ચંદ્રસમ ધણી મળે, જય જય ત્યાં ઉચરાય.

૧૭ જુગલ જુગારી.

વ્હાલમજી સાડી ગુલાબી મંગાવો,
પોલકા બનાવો મોતીડાં ટંકાવો.
બંગડી બે હીરાની, મોંઘી મઢાવો-વ્હાલમજી૦

સાખી.

મૂરતમાંજ જણાય છે ધુતારાના ઢંગ
જેવો વાનો પુરૂષો તેવો અડદો રંગ
હાંશીના હુલાસમાં રસીલી તારી રીસાઇએ-વ્હાલમજી૦

૧૮ કામસેન રસિકા

દા ઉઠીછે દુઃખની દીલમાં શી રીતે ઠંડી થશે
આશ લાગી છે જેમાં મુજને, શી રીતે પુરી થશે-દા
નજરે દીઠી મેં જે નારી, પરણેના જોએ સાથે મારી,
તો તો જીંદગી આ આકારી. કોન કરીને પુરી થશે-દા.
મેં તલવાર કે સીને મારી તેવી જોને આ નેન-કટારી
કમલાક્ષીનાં નયનાં કારી, તો ઘા કેમ કરી રૂઝશે-દા૦

૧૯ કુંદબાળા

કુંઇ ચેટક લગારી રસીલી કહો દેહો મને તેં છબીલી-કુછ

કાળજડું કોરી તેં ચીતડું ચોરી, કેદી બનાવ્યો રંગીલી! કંવ
શાદ ન લેતું દવાએ-દેતું ! ટવલાવે કાંતું છબીલી કર્પેં.

૨૦ મેવાડનો પ્રતાપીચંદ

અલબેલીના ભરથાર, તમે ચાલો,
હાય હાય નખરાલી નાર તું લટકે મટકે હું બેજાર
છબીલીના છેલા યાર; તમે.
વાહ ! છેલા અમે દીલદાર તું છો આહા !ઇંદ્ર પરી અવતાર,
રસીલીની રસિક શણગાર; તમે,
લાલ રંગે જમાડું રાજ, પ્રીતી રસમાં ડુબાડું આજ
ઓહો સફળ આજ સૌ કાજ, મેરું મારો તું શીર
તાજ છબીલી.

૨૧ કરણઘેલો.

જાઓ જાઓ ન સતાઓ સાંવરીઆ
મોરા નાજુક તન ગલજાર,
વાપે કીની ફુલ સીંગાર,
કાંહે નજર લગાઓ સાંવરીઆ-જાઓ.
મોરા જોબન ઝુમકે દ્વાર, દયા ધરો દીલ મોઝાર,
હટો કહે સરમાવો સાંવરીઆ—જાઓ.

૨૨ વીક્રમચરીત્ર.

'એ૦૦૦૦૦માથે મટુકી લઇ જાઉં,
પ્યારા લેહેરી લાલને દુધલડાં પાઉં-એ૦
હું ગોવાલણ નાનિ નારી, પ્યારો મારો છે વિહારી.
રંગ રમાડી રીઝાઉં-પ્યારા૦-એ૦

૨૩ પ્રેમ-કળા.

અતુલ શૃંગાર છો-વાહરે-વાહરે;
હૈયાતણા હારછો-વાહરે-વાહરે,
સંસાર સુખ છો વ્હાલી મારું તું.
તું મુજ જીવન આધાર છો-વાહરે-વાહરે
પ્રાણ છબી તું ચીતરી, વારું તન મન ધન
ભાગ્યોદય [illegible] થયો, લહ્યું અમુલ્ય રતન.
જન્મ સ[illegible] [illegible] રસ પીયું તું,
જડાઇઆ [illegible] મોઝાર છો વાહરે-વાહરે, અતુલ૦

૨૪ વીરમંડળ.

ઉડી આવે પંખીડા લાવે પંખીડા સંદેય-હાંહ
પીયુ તારો ઘેલી પંથ સીધારયો લીધી વાટ વીદેશ
એકલી અટુલા મુકી નારીને બાળે વેશ-ઉડી૦
ગાયન મેરી હાયન મોરા, શાનો પડયો અંદેશ
ભામની ભોળી ભુલી ભટકે—એકલી

૨૫ મુળરાજ સોલંકી

રંગે ભર્યાં આવો આવો રસીલી હેતેથી હૈયાં શું ચાંપીએ
સુરત મીઠી મીઠી છેલ છબીલી હેતેથી હોઠમાં છાપીએ
ફુલાં ફુલાં ઝીણાં પલ્લવ સમાણા ચુંમું અધર લાલ પ્રેમથી
ગોરા ગોરા ગાલ ઉપર હું રાણા મારૂં તો જરાક એમથી
વાહ વાહરે ઘેલી વાહ વાહ છબીલી.
પોતાનાં કીધાં ન ભુલીએ બદલામાં બાહુથી બાંધી રંગલી
આવો ઝુલાપર ઝુલીએ. રંગે૦

૨૬ અશ્રુમતી

તગદીર ખુલા તસવીર નજર આતી હે,
માશુક તુંહી ભુલ ભુલ મુજે ભાતીહે;
તેરે ગાલ ગુલાબી નેન અજબ કાંતીહે,
તેરી પતલી કમ્મર જેસી કમાન મીલજાતીહે.
હુસ્નોપે તેરે મેબાવર કમર બીલહારા.
તેરી નાજુક અદાને મુજે જાનસે મારા,
તેરી આંખ ચમકતી રાત દીન દો તારા
તેને માસ ચસ્મ સમસેર ખેંચદો ધારા.

૨૭ ઉમાદેવડી.

છોડો છોડો છબીલા, જાઓ હઠો હઠીલા
મારી લુટારો નવલખ લાજ—છબીલા૦
તમે મ્હોટા પુરૂષ મહારાજ, પાણી પ્હેલાં
બાંધી લ્યોને પાજ. મારી.
વાહ વાહ વચન રસીલાં, તારાં નયન રંગીલાં
ગોરી ગાળ ગરવને ગુમાન-રસીલી પ્યારી૦
લાગે જેને કીનતુંજ તાન, ગણે નાના
મોટા સૌ સમાન. ગોરી.

કંથને કથે જગમાં બધા, વિરલા પાલણહાર;
પ્રીત ભગત ભામા સદા, વચન નિભાવણહાર.
મુકો માનુની ગુમાન, શાણા દાસી છું
તારી સુજાણ
ચાલો ચાલો ચતુર પ્રિય પ્રાણ-છોડો૦

૨૮ ચંદ્રહાસ

થયાછોરે પતી તેજ પ્યારિ તનના, ઉર હસિ વરિ આજે.
છેલ છબીલા, રૂડા રંગિલા, રાજપુત્ર પ્રખ્યાત,
જોયા બાગે, અનુરાગે, ચીત લાગે, કેમ ત્યાગે, પ્રભુ
મેં તનમન તમને અરપ્યું થઈ રાજી-થયા૦
કૃષ્ણ કૃપાએ તમોજ મળીયાં, દીલમાં જે ચીત ચાહ
નોતું નક્કિ, નોતી વક્કિ; નીસા પક્કિ, વીધી લખિ;
પ્રીયા ઉત્તમ તનમન બની દેવ સુંદરિ,પદમણિ મળી આજે.
મ્હેલ જતાં તે દી તરછોડિ, હવે ન મુકું હાથ;
ચાલો આવું, મન ભાવ્યું, કેમ નાવું, પ્રયિ કહાવું,
હવે હાજર છું તનમન ધન દેવા, જેમ પ્રેમ છાજે. થયા.

૨૯ સૌભાગ્ય—સુંદરી

ધીમા ધીમા ચાલોને મારા પ્રાણરે,
પગ નાજુક તમારા આ મચકાઇ જાશે, કમર લચક ઇા
જાશે, ઓ સુજાણરે.-ધીમા૦

૩૦

નાજુક વેલી ફુલસમી, કોમળ આ તુજ કાય,
ધડકે છાતી શ્વાસથી, એ અંદાજથી ઓળખાય,
પરસેવાનાં બીદું આ બાઝયાં મુખે,
મુખ રાતુ થયું થાક અતિ દુઃખે,
આ છાતીપરે લ્યો વિસામો સુખે, ઓ-સુજાણરે-ધીમા૦
જરા નચાવ નખરાવાળી
જે નખરેરે તારા વાલમજીને વશ કીધા,
લટક મટક અને ચટકતી ચાલ આમ, ઝાંઝરથી ઝમકાળીરે
જરા નચાવ નખરાવાળી.
જે નખરેરે તારા વાલમજીને વશ કીધા

શ્યો ઝટકો મટકો ચટકો આ, આવી સતાવો શું ઠાલીરે
જુઓ નાચે આ નખરાવાળી.
જે નખરેરે તારા વાલમજીને વશ કીધા.

૩૦ કૃષ્ણ ચરિત્ર

નમો ગોપાળ નંદ નંદન ગોવીંદ નમો,
શ્રી ગોકુળચંદ નમો
કુરુણાનંદને, બાલ મુકુંદને,
દેવ સકલ વંદ્ય નમો-નમો,
કાલિય ગંજન હરિ નમો
વંદુ આત્મારામ,
પુરણ પુરૂષોત્તમ નમો
સદાય પુરણ કામ,
ર્ધન હાથે ધર્યો,
ગોકુળ ઉદ્ધાર કર્યો,
ઈદ્ર તણો ગર્વ હર્યો,
આનંદ કંદ નમો—નમો.

૩૨

જાણી જાણી સખી અજાણી બની બહુ સ્યાણી
બની દીલજાની બની—જાણી
નહિં છેડો નહિ છેડો વ્હાલીજી મુક કેડો
એ નાથ વિણ ના ગમતું.
(કાંથી ગમે) રંગીલો રસીલો છબીલો
સુઘડ કનક ચિતમાં ચોર રમે
બહુ બોલી, અંતર છોલી, ખરે ઘેલી.
તું મન મેલી હટ જા ખસ જા
સુરખી દુર થા
હા હા હા હા—જાણી જાણી

૩૩

કહોજી આપ દેશ કીયો વેશ ખુબ ન્યારો
ખુબ ન્યારો તે ચેરો અતિ પ્યારો-કહોજી
જની રમાડો પ્રીય મેમાન થઇને
કામાગ્નીથી ઉગારો --કહોજી

પ્રિય તમારિ જાણી લ્યો મુજને
મુકીદો ખોટા વિચારો —કહોજી.

૩૪

બટવા ગુંથન દે મેરી જાન બટવા ગુંથન દે
મોરી પ્રિયાકા આલા જોબનવા બટવા ગુંથન દે
ચીકનેમે ચીકના પીપળકા પતા ઉસ્સે ચીકના ઘી છે.
ઉસ્સે ચીકના પ્યારીકા જોબન યારોકા લલચાયજી-મોરી
નદી કીનારે બગલા બેઠા ચુન ચુન મછી ખાય
બડી મચ્છીકા કાંટા લગા તલપ તલપ જીવ જાય-મોરી.

૩૫

દા લાગ્યો દલડામાં જાનાં કયાં જઇએ ઠરીયે
કાં જઈ ઠરીયે અમે બળી મરીયે ઉભા બળી મરીએ
ગંગા જમનાને તીરે ગાદર સોડયાં રેઢાં
તારી પાસળ પાસળ ફરીએ અમે દાડી ફરીએ
લખરડો લાડો હું લેખરડી લાડી તું
હરખ હરખાં સોડી હીંદ વરીએ ભુડી હીંદ વરીએ
ધરડો ગોઝારો ગોતી હું હર્ખે માણવાની
નેહ લગાડી વછેવો નવ કરીએ ભુંડી નવ કરીએ
કુંવારા કામળી ઓઢી આણું મારીરે
જાત જનમારે જીવડા ખડસું ચરીએ ખડસું ચરીએ

૩૬

પીયુ સંગે, રસ રંગે રમીશું જમીશું ઉછરંગ
ભાત ભાતનું ભાત હું લાવી આવી ઉમંગે.
ચડવાનો રસ અગે
ભર જંગલમાં મંગલ મારે પ્યારા પ્રસંગે વશ કીધીરે,
ઉમંગે પીયુ.

૩૭

નજર કરો નાથ જરા ઓળખી લ્યો નારી
છું હું બીજી કે કંથ, આપનીજ પ્યારી—નજર.
હેમ પ્યાલો હાથમાં ને માંહી મીઠું દુધ
પીધું શ્યામા પાસથી, શું તેની ભુલ્યા શુદ્ધ
કોણ હતી કંથ એતે દુધની પાનારી-નજર

૩૮

કળજુગમાં બળ કામદેવનું, યુવા થતાં ઉભરાશે;
નિજ ઘરમાં સુખ નહિ નારીને તે પર ઘરમાં જાશે;
ભુખ સઘળું ખાશે, અંધ બન્યા પસ્તાશે,

૩૯

જનમારો આકારો મારો છે,—(૨)
અંધ બન્યો થઈ આંખો અલગી વિવીધ પ્રકારની વ્યાધી વલગી
પુત્ર વીરહ દવ ઉઠયો શલગી જાહીર જગ આ ખારોછે—જન.
દક્ષીણ ભુજ પડયો મુજ રણમાં કેમ હવે હું લડીશ અરીગણમ
વીજય વીશાર્યો છે નીર નયણમાં વ્રધ શરીરનો વારોછે-જન.
પ્રગટયું પાપ પરમ આ પુરનું તનય રત્ન ટાલ્યું ભરવુ શુરનું।
રાજય થશે હવેતો કોઈ કુરનુ નકી આ દીવસ નઠારોછે.જન.

૪૦

ઓ અવચારી દુર્ગણ ધારી, ઇજત તમારી ફટફટ ફેલ
શાની માયા બાપ કમાયા બેટા ખાયા ખટપટ ખેલ.
ટેવ નઠારી લુચ્ચા તારી ઠગ વેપારી શટપટ મેલ;
સદગુણ છાયાં શુભ કહેવાયા, સુરણ મરાયા ઝટપટ જેલ.

૪૧

જોડી જુગલ જુવોરે નરનાર કજોડાંને નહીંજ હણે;
અણજુગતમાં નહી સાર જુગલ વિણ જીવ ન ગણે.
જુવતીને જોબન બહુ આવ્યું અગ્નસમજુ વર બાળરે;
સમજુ વિણ સુંદર વાકીની કોણ કરે રખવાળ-જુગલ,
મહાસાગરને ભરતી આવે ગંભીર પણ ઉભરાગરે;
મદન દમે અબળાને ત્યારે પરઘર હોંશે જાય-જુગલ.

૪૨

ગધ્ધા ગધ્ધા સચ્ચા ગધ્ધા રંડીપે મરજાવે,
અંધા હોકે પૈસા ઇજજત દોનું બાત ગુમાવે,
પૈસા હોવે પાસ બુલાવે, નહીતો લાત લગાવે.
યાર બને બેજાર બદીકા બદફૈલ બંદા ખાવે
પૈસા જો હોવે ખનતન બન પ્યારી નાચે ધનનન!
બીન પૈસા મુંસે બોલો થપ્પડ મારે ધનનન!
રંડીકા બેટા બન રંડીકે ઘર આવે.

૪૪ અશીરે હીરમ

અમ્મા મુજે અચ્છીસી ટોપી મંગાદે.
ટોપી મંગાદે ઘોડા દીલાદે જોડા દીલાદે; સીલાદે;
ડીમે હેટુંગા ઘોડેપે બઇઠુંગા કચ કચ હુહુંહું
આહીસ્તા આહીસ્તા આહીસ્તા બસ થમથમ,
અમ્માં મુજે બંદુક છોટીસી લાદે;
બંદુક લાદે ભાલાં મંગાદે તીરો કમાન દીલા દે;
તોપોકો છોડુંગા કીલેકો તોડુંગા ગોલા ચલાઉંગા,ધરરરરરધુડીમ
ઝટપટ હો ઝટપટ હો ઝટપટ હો ફ્યર વરર ધુમ ધુમ.

કોઇ દુધ લ્યો દિલ રંગી
શોખીલા શાણા ઉમંગી હો; કોઇ૦
કેફી પીએ કસુંબલો, ગાંજો પીએ અબુજ
દારૂ દીવાના પીએ, દાના પીએ દુધ-હાં-કોઇ૦
એક અમીરસ દેવનો, બીજો રસ છે પ્રેમ.
ત્રીજો રસ ગોરસ ભલો, પીએ કાયા હેમ-હાં-કોઇ૦
ગોરી ગવરી ગાયનાં, ગોરાં મારાં દુધ,
હું પણ ગોરી ગોરડી, ગોરૂં દિલછે શુદ્ધ-હાં-કો ૦
હેમ કટોરા હાથમાં, મારી અમૃતસાર
ચતુર હોય તે ચિંતવે, ગુણ સમજે ન ગમાર.

૪૫ મુલરાજ સોલંકી

ગુલાબી મધુ પાજો મારા લાલ, મારા રંગ ભીના મહારાજ,
મારા રસિકા છબીલા રાજ, ગુલાબી૦
કામની કેરો કંથડો રે, જોબનીયાનું જોર;
રસીયાનો રસ પ્રાણ છેરે, મીઠો મધુનો તોર. ગુલાબી૦
એક બુંદ બંધન હરેરે, પ્યાલો હરે સહુ પાપ,
શીશો સરગનો સાધીડોરે, આપે આનંદ અમાપ. ગુલાબી૦

૪૬ – કરણઘેલો

ચાહે તું ધિક્કાર માર પ્યારમાં બોલાવીને.
પ્યારમાં બોલાવી પ્રાણ સુખમાં રોલાવીને; ચાહે.
ચુક પડી ક્ષમા કર કૌલા હવે.
શાન્તિ તું પમાડ વિરહ અગ્નિને ઓલાવીને. ચાહે.

તારા સમાન નથી વ્હાલી બીજી મને
આન સુક માનીતી મન મદને બોલાવીને. ચાહે.

૪૭ ઉદયભાણુ

પંથી પરદેશી ચિત્ત સોંપી હું આ આ......લી
મનને ભાવે તે કરજોરે પુન્યશાળી આ......લિ
તરસ્યાને ટીંગળાવવા, પડદે રાખી પ્રીત,
પુછું પ્રવીણ પંથીએ, કોણ ગામની રીત.
શુભ સંદેશા લઇ સંચરજો હું આ ચા......લી
માહા મહિનાનું માવઠું જંગલ સંગલ ગીત,
સમય વિનાનું બોલવું, ત્રણેની એક રીત.
હું વેલા મંડપ માંહી મળજો આ ચા......લી

૪૮ માધવ વિલાસ

બળુંછું પ્રેમ આગમાં (૨) મને કોઈ બચાવોરે,
કોઈ બચાવોરે બેની મારી વારે ધાવોરે, બળુંછું૦
હેરાન હું બેભાન છું મને શીદ સતાવોરે.
શુદ્ધશાન વીન નાદાન છું મને કોઇ બચાવોરે. બળુંછું
પ્રીતમ પરદેશી થતાં, ઉઠી અંતર આગ,
આભુષણ ભુષણ દીસે, જાણે જેરી નાગ.
દીલદાર હૈયાહાર (૩) મારું કોઈ મીલાવોરે. બળુંછું.

૪૯ કલાવતી

સ્વામી મળવાની લાણ, સહાય આ પ્રાણરે ! સ્વામી.
તુજ આધારે જીવન દોરી, કરો શું વખાણ ! સ્વયંવરલાણ.
તારે હાથ પ્રાણ લેજો મારા પ્રાણ, પ્રાણ પ્રાણ; સ્વામી.
હવે ચાલો, બહુ ગાલો, વખ ઠાલો, જરી ભાલો.
કોક પકડે, બાજી બગડે ! થવે હાણ સાટાલો. સ્વામી૦

૫૦ અશ્રુમતી

શું નટવર વસંત થેઇ થેઈ નાચી રહ્યો.
નાચી રહ્યા જગ નચાવી રહ્યો-શું૦
કોયલ મધુર મુરલી બની, છેડે નટવર કાન
વિરહઘેલી ગોપી ઘણું, તજી નીકળી અભીમાન
રશીઆ વિનાનિ બની બાળાઓ બાવરી
વેણું વસંત ચિત વીંધી ગયો—શું૦

શીતળ સુખકર પવનની, લ્હેર ઘુમે ચોપાસ
જાણું રાધા કૃષ્ણજી, રાસ રમે છે ખાસ
વિધ વિધ પંખીના વેણુ ઘુઘરી ધમકેરે
અહિં મહિં મેનાના નાદ ઝાંઝર ઝમકેરે,
નવપલ્લવ વાધો ધરી, પચરંગી શીર પાઘ
ફાગલાગ સાધી રમે, મદનરાજ મહાભાગ્ય
લ્હેરી લાલાથી રમે લલનાઓ લાદમાં
પ્રીતી ગુલાલ લાલ છાઈ ગયો-શુ૦

૫૧ રસીકરમણ

ચલરે ગાગર ચલરે ગાગર જમુનાજી જઇએ
જમુનાજી રળીઆમણારે ગાગર ઘુમે. ચલરે.
પાણીડાં જાઉતો મને તડકોરે લાગે
સાહેબા ચંદરવા બંધાવો રે, ગાગર ઘુમે ચલરે.
શેરીએ ચાલુતો મને કાંટોરે ભાગે
સાહેબા ગાલીચા ઢલાવોરે, ગાગર ઘુમે ચલરે

૫૨ સોભાગ્યસુંદરી

પીલે શરાબ મજેદાર મેરે યાર......પીલે
જાહીર દિલકો જોસમેં લાવે,
રંજો હટાવ હજાર મેરે યાર......પીલે
દર્દતમામકો ગર્દ કરત હે
શરદમેં બહોત બહાર મેરે યાર......પીલે

૫૩ કળાવતી

શું બાઇ કરમાવો કોમળ ગુલાબી આ ફુલ
યોવન નવરંગેથી કાંઇ ખીલતું ટપકેરી લાલી અમુલ શું.
રંગનો રસીલો વેલો આવીને મળશે રીકું પાડોશાનેશું૦
ધીરાં નયનોથી નયનો મીલાવી, ખીલવશે પ્યારૂ આગુલ-શુ

૫૪ પ્રેમકલા

હુંતો લટક મટકથી ચાલીશ કરતી હજારો નખરાં નાજા
આંખ મારૂં સહુ રીઝાવું જુએ મારી સામું
નામ રસીલી છબીલી પડશે રંગીલા ભીમાનું. હું૦

ઘુંઘટવાલી લટકાં કરતી નરન પગલાં ભરતી
ઘરવાલિ મુજ બાઝિ પડવી વારિ વારિ કરતા. હું૦

૫૫ વીણાવેલી

પ્યારે તોરે અંગમે ફુલનકી બહાર હય સૈયાં,
ફુલનકે બાજુબંધ ફુલનકે ગજરા
આર મોહિ ફુલનકા ગલે હાર હય.–પ્યારે૦
નેના કમલ ઔર ચહેરા ગુલાબ હય,
ગોરે ગોરે ગાલ સઇયાં ગુલે અનાર હય.—પ્યારે૦

૫૬ વિબુધવિજય.

પ્રેમનો કોલ દીઓ રાજકુમાર, મારા થઈ ચુકયા પ્રાણુધાર;
મારા રસીઆ રાજકુમાર.
લીઓ કોલ આ પ્રીતથી, ગણો સદાનો દાસ,
રસીયા રસ સબ કરી, બાંધી પ્રેમનો પાસ. પ્રેમ૦
અદુર મુખ જોયા વિના, ક્ષણ હવે રહ્યું નવ જાય,
પ્રેમ વિધિથી હસ્ત મેળવ્યા, વિના ચુંબન નવ થાય. પ્રે.

૫૭ પુષ્પસેનપુષ્પાવતી

પ્યારાને મારાને આંખોના તારાને ચાલોની મળવાને
જઇએ સખી.
પિયુ ભેટ લેવા અધીર મુજ દિલડું
એજી મનમોહનની સુરતી નિરખવા
સુંગારે વ્હાલાની સંગે વિલસવા,

સાખી.

પ્રિતમ તારો પામશો, ચાલતું મુજ સંગાથ
રસિકવર રીઝાવશોરે, રહે બહાની રળીયાત.
શાંન્તિ થાશે તનમન પામી પ્રાણ પ્યારો,
ચાલ ચાલ વ્હેલી આભાર માનું તારો.

૫૮

દિલ મારું માને મનડું ઠરે નહિ, ત્યારે કરું શું
તાતજી ?
મેં જોયું ફરિ ફરિ જોડી મળે નહિ, કોને વરું હું
તાતજી !

મેણું પ્રીતી ઝળકી હતી, અહીં આવતાં સમાઈ ગઈ
ઉરમી અંતર ઉછળી હતી, નૃપ દેખતાંજ દબાઈ ગઈ,
હીરલો અમૂલ્ય ખરીદવા, ઉમંગ ભર આવી અહીં
પણ અંતરે અંકુર ન ફુટયા, પ્રીતિ મહેકાવી નહિ.
છતી આંખે દીવો લઇને પડી કુવામાં હુ ડુબી મરૂં
શું તાતજી,

૫૯ સૌભાગ્યસુંદરી

મારા તનમાં મનમાં ભર્યો છે ઠર્યો છે ભય જોઉં ગજ મોતી
વળી ગુમાવ્યું મેં ભાગતાં ભાગતાં (૨) નકવેસરનું મોતી
હાલવું ચાલવું હારોયું હાય, જીવ મારો ગભરાય,
કે દી ફરી મારૂં મળશે મોતી,ગોરી હું કાઢીશ ગોતી-રામ

૬૦ જુગલ જુગારી

નાંહીં બનશેજી પ્રીતીનાં મોતીનું મુલ
મોતીનું મુલ આખી દુનીઆં છે ડુલ-નાંહી.
પ્રીતીના હૈડાંમાં એ છે વસુલ-નાંહી.
સાગર રસનો છીપ છે દિલની
પાકે મોતી, પાણી ઝામે અતુલ-નાંહી.

૬૧ દિલ ફરોસ

દીલ જાની મેરે મેરી તુને કદરભી ન જાની
અબ આવો સૈયાં ન સતાવો સૈયાં
નજર આવો સૈયાં નજરાવો સૈયાં જાની દીલબર
જો ચમનસે ગુજરે તુ અય સબા
તો યેહ કહેના બુલ બુલે જારસે
કે ખીજાંકા દીનભી હય સામને
ન લગાના દીલકો બહારસે.

૬૨

મેય ન માનું ન માનું મનાય,
પિહરવા જાઓ હટોજી જા, મ.
ભર ફુલનકી સેજીયાં રહી અમન ચમન મુરઝાય-પિયરવા
તુમ ન આયે બાલમાં મેરો બીતો જોબનવા જાય મિ.જા, મ.
[illegible]

રએન બીતી રાજનાં કાહે સહર મનાવન આય,૫,જા

૬૩ રામ ચારત્ર

અરે વાહરેવાહ નાથ મારા રસીઆ રંગીલા સ્વામીર,
રંગ રંગીલા સ્વામીરે, છેલછબીલા સ્વામીરે. અરે.
પ્રેમ સુધારસ પાઓ સીતાજી, અધીર મન અકળાય.
લટકાળા, મટકાળા, રઢીઆળા, મણીમાળા,
મળ્યાં ઉતમ મને જનકની બાળા, આધી વામીરે.

૬૪ નવલ કુસુમ

સ્વીકારો સલુણી મારા પ્રેમની નીશાની
મન મોહના હું માથે ચઢાવું-સ્વીકારો.
એ નિશાનીથી બંધાણી મારા નાથથી સદાની,
મનમોહના હું જીવથી જડાઉં-નિશાની
હવે તો હું તારો, તું મારી સદાની.
સાક્ષી સુજાણ દેવ, લગ્ન કીયાનિ,
દઈશ હું સુશાણી દઇશ હું સુશાણી સ્વીકારો.

૬૫ કરણઘેલો

આંખલડી અણીઆળીરે, જરા નચાવ નખરાંવાળી
જે નખરેરે તારા વાલમજીને વશ કીધા,
ભમર કમાન જરા ખેંચી ખુણેથી, ક્રોધ કટાક્ષ કર આ-
જે નખરેરે તારા વાલમજીને વશ કીધા, (લીરે-જરા૦
ચટક મટક અને ચટકતી ચાલ આમ, ઝાંઝરથી ઝમકા-
જે નખરેરે તારા વાલમજીરે વશ કીધા, (ળીરે-જરા૦
લ્યો લટકો મટકો ચટકો આ, આલી સતાવો શું ઠાલીરે,
જુઓ નીચે આ નખરાવાળી, જે નખરેરે તારા૦

૬૬ સુળરાજ સોલંકી

ધીરી હાં ધીરી હાં બાલા ધીરી રે ધીરી.
એ સમય પણ આવશે નાવલો રમાડશે લડાવશે ખીલાવશે
સરંગે ભીંજાવશે – ધીરી હાં૦
સખી આ સખી સત્વર આવો બાગ નહીં કો ચોર જણાશે
ચોર નહીં તું ચોરક ચિતની તુજ તનમન સર્વ લુટાયે

૬૭ બાહારે ગુલશન

કસુબી કસુંબી કસુંબી કસુંબી રંગ હો ગએ.
એકતો મેં નેના કસુંબી કસુંબી રંગ હો ગએ (૨)
કાં કાં જાગે સારી રાત નેના કસુંબી રંગ હો ગએ.
એક તો મેં રાજા મેં રાજાની બેટી (બેવાર)
મેરા સૈયાંહે નાદાન નેના કસુંબી રંગ હો ગએ.
એક તો મેં પાનો મેં પાનો મેં પાનોસે પતલી,
સજ્યાહે સોલે સણગાર મેં નેના કસુંબી રંગ હો ગએ.
એક તો અંધેરી અંધેરી અંધેરી સી રતીઆ(બેવાર)
બણી છાયાં ઘમઘોર નેના કસુંબી રંગ હો ગએ.
એક તો મેં બાલી મેં બાલી મેં બાલીસે ભોળી
મેરા સૈયાંહે નાદાન નેના કસુંબી રંગ હો ગએ.

૬૮

ધન ભાગ્ય પધારયા ભમરા—છો દીલહર ડાહ્યા ડમરા,
કમલાપતિ આપહું કમલા રસીઆ રસીક શણગાર,
તું પ્રમ બતાવે ખોટો—પાતર ઘર પ્રીતિ તોટો.
નહિ ગુલાબ હજારી ગોટોરે તું૦ છટકેલ છટેલી નાર,
શૃંગાર સજ્યા નહીં માણી—ફોગટ સમજો જીંદગાની.
છે ધરમ કરમ કુલ ધાણીરે. શૃંગાર૦ રસીઆ૦
છે વિષય વિષનો પ્યાલો—જમપુર નક્કી જ્યાં ઝાલ્યો
ભવ એળે મદનથી મહાલ્યોરે—છે૦ છટેલી૦
હજુ કુંવર તમો છો કાચા-નથી શીખ્યા મદની વાચા.
નથી નયન મુરલીએ નાચ્યારે—હજુ૦—રસીઆ૦

૬૯. રૂકમણી.

બાદીલા બેગે આયોરે મોરો જોબન બીતો જાય. બા૦
ચંદા તેરી ચાંદની, સુતી પલંગ બીછાય
જબ જાગું તબ એકલી, મરૂં કટારી ખાય. બા૦
પ્રીતમ પ્રીત લગાય કે, છોડ ગયે પરદેશ
જાવું વાકે પંથમેં, લઉં જોગનકા બેશ; બા૦

૭૦ જયરાજ.

મોહન આલો મલપતાંને પોઢો પ્રેમે પલંગ,

અંગ ફુલ્યાં નવરંગ અમારાં, રાય રમોને રંગ.
સલુણા સાહેબજી હો, મોરે મન મોહની લાગી રાજ.
આજ ભરી ભરરંગ તમોને છાંટું છબીલા છેલ.
અઉદ્ધ બ્રહ્માંડ ચકીત બને એવા ખાંતે બતાવું ખેલ; સ૦
એક છબી છે આપની એવી સુરજ કોટી સમાય.
પારસી પીરસી કંચન થાશું હર્ષ હૈયે નસમાય; સ૦

૭૧ વીણવેલી

પાતળીઆ પરીશ્રમ લ્યો શાને પોઢોને મારા સમ મારા સમછે.
ચાલોને ચપળા આવું હું આટલે, નાથજી મારા સમ મારા સમછે
ચિન્તાને ટાળવી, પુંઠ ન વાળવી. લુડીને ભાળવી
આ...પ્રાણપતિ મારી વતી—પાતળીઆ.
(રસીલી તુનો રોજ હસ્તીને હસ્તી સતી પાસે છતાં
પતિને હોય કે તસ્દી)
અલબેલી રાખે રસજ્ઞ સુખી જ્હારે તેને ધન્ય તેને ધન્ય છે
પતિની ઉદાસી ટાળી રહે દાસી—
આ...શાણી સતી ભાગ્યવતી—પાતળીઆ૦
(ચાલ્ય ચાલ્ય તોયે થોડેક આવું જાઓ ત્યારે મારેજ નથી જાવું)
તારા જેવી સતી સુન્દરી પામે વાહરે તેને ધન્ય તેને ધન્યછે
મોહની માળા, જપે બેઠી બાળા, છબીલા છોગાળા
આઆ.....શાણી સતી—પાતળીઆ૦

૭૨ મદનવસંત

કહું વાત હું વિગતે વિચાર, વનિતા ! વખત વધુ ન લગાડ
કર ધરીને કરવર પ્યાર, વનિતા ! વખત વધુ ન લગાડ
રંગે રમાડું, સંગે જમાડું, પ્રીત ચખાડું, રીતિ દેખાડું
રસસા ઝુલાવું નાર, વનિતા !' વખત વધુ ન લગાડ—
વિધ વિધ સાડી, પહેરાવું દાડી, કમખાને ચોળીનેઆંગીયોનેનાડી
હાર હીરાને માળ સુંવાળી ઝાંઝર ઝુમણું મોતીની વાળી.
ખવરાવું પકવાન આ તુતો જાડી પગમાં બે જોડાને છતરીલેકાળી
ચડવાને ગાડીને ફરવાને વાડી હું તારો લાડો તું મારીલાડી
હું તારો પાડો ને તું મારી પાડી
મીઠા મીઠા મેવા ને જોઇને જોઇને લેવા
મહારાજાના મિજાસ ન ની ખાના કે પીવા

તું ચાલને થા તઇયાર—વનિતા૦—કહ્યું૦

૭૩ ચંદ્રહાસ

ડરમાં તું દીલસાથ છોકરા, ડરમાં તું દીલસાથ;
તને કોઈ ન મારે લાત. છોકરા૦
તુંને સંભાળુ પ્રીતિથી પાળું, ચાલ તુને મારો મેહેલ દેખાડુ
ઘરેણાં વસ્ત્ર સારાં સારાં કાઢું, ચાલતું જોમારા મેહેલના ચીત્ર
રમકડાં રૂડાં ન્યારાં વીચીતરો, અરે મારે કેવા છે કંકણ હાથ
જોજે મારે કેવા કંકણ હાથ—છોકરા
તમે માયાળુ દીલદયાળુ સૌના કહ્યા વિના હું નહીં આવું
માત પીતા તમ ભ્રાત કોપાવું, વિષયાજી એ હું સત્ય કહાવું
નાના નહીં હું તો ત્યાં નહીં આવું, તમે મુકો મારો હાથ.છોકરા

૭૪ ઉદયભાણ

ભાળાં ભોળાંરે કુમારકા, પરણીને પસ્તાયાં રે,
પેલાં ફુલી થયાં ફાળકાં, હૈયડામાં હરખાયાંરે;
ચાર દીન વહુ લાડકાં, મનડામાં મલકાયાં રે, .
બન્યાં એકદમ કાળકાં, અંતરમાં અકળાયાંરે,
મ્હેતો જાણ્યું કે ભાઇ ફુલડે પુજાઇશુ,
ખાજાં જલેબી નિત્ય નીત્ય ખાઇશું—
મ્હેં આગળથી, મનમાં ધાર્યું, માન મહી મરડાઇશું
નણદીના વીરને ઘડી ટીંગળાવી બાગોળે પાઈશું રે,
મોહન મળીયા, વાતમાં વઢીઆ.........
નળીયાં ખખડીયાં, વાણી ઉચરાયાં (લે રાંડે દીવો)
મ્હેં કહ્યું ઉહું (૨)......ચાડસમાં ચઢીઆ, ખુબ કકળીઆ
ઉહુંનું ઓસાડ—ધોકા પડીઆ—પરણી
પરણ્યો પીટ્યો પરઘર ભટકે, ઘરમાં ન ખાવા પીવારે;
વરણાગીમાં વાંકો હીંડે, પતિ એવા ફુળ દીવારે
તોયે એ આઇરે—ધોકે ધીબાઇએ—પરણ

૭૫ જુગલ જુગારી,

અમો અબલાને માયા વ્હાલીરે વ્હાલીરે વ્હાલી
પ્રીતી વ્હાલી રે—અમો૦ વસ્ત્ર કરાવો, ઘરેણાં ઘડાવો
મોતીડમડાતો મત ખાલીરેખાલીરે ખાલી મન ખાલી—રે—અમે
નેહની નજરે નાથજી મારા નારી બને ઘેલી રે

કાલી રે કાલી ઘેલી કાલી—રે અમો.

બંસીવાલા આજોરે મારે દેશ તારી સાંભરી સુરત પ્યારેબેશ-બં
આવન આવન કહે ગયોજી કર ગયો કોલ અનેક
ગિણતાં ગિણતાં ઘસ ગઇ મોરી આંગરિયારી રેખ
સાંવરીઆ, રસીલા, સગુણા પીયા જીયામેં કરૂં એ નીસાર

૭૬ જુગલ જુગારી.

બોલ બોલો અલી રસબોળી પ્રીતમનું નામ—બોલ
તને કેણે જુરકી ભમાવી ?
તને કોણે લગની લગાવી ? વ્હાલમનું નામ—બોલ
આવો બ્હેની આવો, ન ગભરાઓ, ન અકળાઓ
કાં જુલમ કરો, કાં શરમ ધરો
અલી અલખધુતારી તુજ ધ્યાન કયો મીજમાનઅંતરઆરામબો

૭૭

જામે જયમ જ્યમ જામની જામે રસ ઝણકાર
કુલટા મન કંકાસને સતી મન હરખ અપાર,
રાતલડી રળીયામણી મન મોહનજી
કરે ચાંદલીઓ ચમકાર મન મોહ્યું રે મનમોહનજી.
શીયળવંતી ને સાધવી, તેના સુખ ભંડાર
બોલ્યા પ્રભુએ ખંતથી, આ રાત્રી મોઝાર.
પ્રેમ ભરી સતી પ્રેમદા મન મોહનજી
તેના વાલમ છે વશીકાર મનડું મોહ્યું રે મનમોહનજી, રાત૦

૭૮ નવલકુસુમ

નણદલ વીરા અધીરા જરા ધીર ધીર—નણદલ
સુકોમળ સ્નેહથી સજન સજન સજાવું છું.
નિરમળ નેહ જળ શિતળ છતે છંટાવું છું.
પવિત્ર પુષ્પ જોબન બાગથી બહેકાવું છું—નણદલ.
શાન્તિ અંતરે ભરયાં પ્રિતિ ગીતી ગાઉં છું
સુધારસ કરતાં શાંત નયન હું નચાવું છું
મીઠી મીઠી હાશ ! ભરી શાંત વાયુ વાવું છું
મીઠી શાંત નીંદ સાહ્યબા શિર છાઉં હું—નણદલ૦

૨. ૭૯ કળાવતી

મારી પિયુ લાગી તમથી પ્રીત કયાં તજી જાઉં હું વાલમા-મારી

તમવીણ ચેન નહીપછી કેમ ચાલે મારેમન ઘડી જુગ જેવી ગણાય
બેઠો છનનનનનનનનન—મારી

(સાખી)

સાચી પ્રિતિ મીનની, જળવીણ જીવે કેમ;
તમ દરશન વીણ તડફડે, આ જીવન પણ તેમ—મારી.

૮૦ લયલીનહાર.

ન ગુલ હો તો ભાયે બુલબુલકો કયા લાલજાર
હુવ ગુલજાર ઉસકો ખાર કોઈ જિસ્કા નહિ દિલદારરે—ન.
એકલ ચંચલ જિયા કલસે સોહે નહિ શીગાર
કારી કટારીયા લગાય કીયારી જલાયેજી બાદે બહારરે—ન.
ચયન પડે નહિ સ્યન કટે નહિ, નયન બહે જલધાર
કલદે ચમનકી કલી બે કલીમેં ગુલકો ગલેકા જો હારરે ન.

૮૧ નવલ કુસુમ

બોલબોલ ગુમાની ગોરી બોલ કાંઇ કોકીલનો કંઠ ખોલ ખોલબો
છોડ છોડરે છકેલા છેરા છોડ મન મોહનાના મુળ આસ બોલ
જો આ ગુલાબી ગાલે દિવાનો બન્યો
આ મરકટા મ્હાલે મસ્તાનો બન્યો
તુજ પ્રેમ દીલ ઉજાલે પરવાનો બન્યો
કામી અંધ તું અકાલે મરવાનો બન્યો
મરવાનો બન્યો નહિ ઠરવાનો બન્યો—કાંઈ બોલ.

૮૨ કામલતા.

રસ ભર્યું આ જોબન જાય રસિક રંગીલા વિના
અંગ ભર્યો આ રંગ સુકાય, રંગીલા વિન.

સાખી.

સુંદર બાગ શરીરનો ખીલ્યો છે નવરંગ
અંગ ફુવારા ઉડતાં તાળીના અનંગ.
ફુલ પ્રેમરૂપી કરમાય ખીલાવે કોણ ભોગી રંગીલા વિના

૮૩ હરીશ્ચંદ્ર.

મન મયલ મિટે, તન તેજ બડે, દે રગ ભગકા લોટા
સૌ રોગ ટળે, સૌ રોગ જસે, કરે ભગ અગકો મોટા

જમ તાર જમે, આજાર રમે, નવ હાથ બડે જી છોટા
તન સાફ, મન સાફ, હો સાફ આદમી ખોટા—મન
લે કદ હુવમે ઘોલા, તો ભાંગ બના અનમોલા.
કર પાર ભગકા ગોલા, હરબાર બમ બોલા.
ઉઠ ભોર નહાકે ગગ, ચડાલે ભગ, જમાલે રંગ
નિશાલે ઢગ, દિખા દે જગી કુડી સોટા—મન
ભગ લીલી, ભાંગ પીલી, ભાંગ પીનેમે રહે નફા, કે
અખિયાં ખોલ ઓર દિલ સફા, જો ન પીયે ભગકી કલી

૮૪ ત્રીયારાજ

મારા ભાગ્યતણો નહી પાર મઈલા થાવી મારી પ્યારી
રાજ કેરો થાઇશ માલીક લાખુનો સરદાર
સોના શીરપર મારૂ લાતો દઉં હું મુછે તાર મારા૦
માતાપતા બક બક કરતા અકલ વગરના એહ
કીસમત મારૂ કયાંથી જાણે જનરી રાજા દેહ મારા૦
જાઉં જતાં ને હાણું માણું મારો છે દરબાર
આધીન થઇ સઉ હાથ જોડશે પરણું જેણીવાર મારા૦

૮૫ કનકતારા

હમ બડે સીપાઇકે લડકે
મઝખીં મારૂ પખ ઉખાવું તોડું કચ્ચા સુત
સો ગુસ્સે પપડ તોડુ થયેભી સીપાઇ રજપુત-ભલા હમ
બડી દેરસે સોકર ઉઠે રસોઇ ફેર બનાયા
ગગાકો સંગ લે ખુશીસ ભોજન અચ્છા પાય-ભલા હમ

૮૬

દાંતને કે બીચ મોરી ગઇરે સુન્દરીયા
ગઇરે સુન્દરીયા મોરી ગઇરે સુન્દરીયા
સાન ન લીની મોરી નતદ ન લીની
તુમને ચુરાઈ પીયા મોરી સુન્દરીયા.

૮૭

જાવોજી જાવ કિસ નાદાનકો ફુસલાને આયે?
કિસકો બહકાને આયે? કીસકો બહલાને આયે
બાતોંમે લાને આયે! ઘાતો મે પાને આયે!
પુરે નાદાન અપની નાદાની દિખલાન આયે! જાવોજી

આજ ઉસ્તાદકે ઉસ્તાદી કરને આના કયસા!
દરિયામે ડાલને હોજામ પાની જાના કયસા!
ફિરતે હો ઘેરે ઘેરે, કરતે હો હેરે ફેરે
આતે હો મેરે ડેરે, જાતે હો બનકે ચેરે.
જા અય બન્દે! અયસે ફન્દે, ગોરખ ધન્ધે દેખે ચંદો
કયા હમકોં શિખંલાને આયે!—જાવોજી.

૮૮ ગુરીદશક

બુટી પીવાકે લુભા ગયા કોઈ યુક્ત
બડી સવેરે જો કોઇ છાને વાંકી લ'બીડી'ટ
ઉડતછીરઈયા વોહ પહેચાનેગીરી સકડ સેં'ઈટ રારબે ગીછને
દુસર પહેરે જો કોઈ છાને વાકે લબે કાન,
તવા કટોરા બેચ ડાલકે ઘર લોટેપરદયાન સવેરે ફેર છનેગી.
તીસરે પેહેરે જો કોઈ છાને જું ભાદવકી કીચ
ઘરકે જાને મરગયે ઓર આપ નસેકે બીચ સવેરે,
ચવથે પેહેરે બેસુસરે કેહો છે બચ્ચેકો બાપ
બેજોરૂ બેસુસરે કેહો છે બચ્ચેકો બાપ સવેરે

૮૯ બજમેફાની

ઓહે રેસમકી સાડીઓ દીલાઓ
સાડી દીલાવ ચોલી પહેનાવ એધનીયા દુકાની યાપે મોહોલેજાવ
ગોટા કીનારી દહેલીસેં મંગાદો.
લાદોગે નામય કુરબાન હાં હાં મેરીજાન એક વાર બોસા,
સાડી લાદો ચોલી લાદો ફીર બોસા માંગો
ચલો મારકીટ આવ, પહેલે પઇસે તો દીખલાવ,
પાસ પાઇ નહી ચાર મારવાડીદે ઉધારતોહો પ્યારકી બહારલાવ

૯૦ હિરાકશ્યપુ.

શેઠ થવાનો કહોને ઉપાય કેમ?
કરવું પડે તેમાંતો બહુ આમ તેમ;
કોઇને રડાવા, કોઇને તો ડામવા,
જલ્દી પડાવા, પૈસા ઉપરનો હોય પ્રેમ તેમ—
વિના ડરે અવળાંને આડાં,મળે નહિ સુખના ગાડાં;
વિના કરે કાળાંને ધોળાં,મળે નહિ સુખ બહુ બોળાં

કંઇ ચાલવાનો રાત્યે છે નેમ બેમ—

૯૧ ખુરશેદસીદ ઝરનીગર

ધુંએકી ગાડી ઉડાએલીએ જાયે પચસેકો લેઋી ફરગીયારે બાબુ
જાત નહી દેખે જમાત નહી દેખે, એક હીમેસબકો બીઠાય લીં૦
હિંદુ મુસલમાન ભંગી ચરમાર્શે,ડીકીટ રૂપીએ ગીનીએ લીં૦
દિલ્હી શહેરસે ચલે જો મુસાફીર, મુંબઈ કલકત્તા ભગાય
લીએ જાય. ધુંએકી.

૯૨ ઉદયભાણ

સાહેબા સલુણા નાનિ નણદલના વીરા,
લાલ લટકાળા મને (૨)આછા આછા ઘાટ ઘડાવો મારા સાહેબા
સરખી સૈય મળી હાંસી કરે છે.
લાજી મરંહુંબાઈ(૨) વેલા વેલા સોનીડા તેડાવો મારા સાહેબા
નાનું શું નાથ એક ઝુમણું ને મહી જીણા જીણા હીરલા જડાવો
નવસેરો મોતીનો હાર મારા સાહેબા જીણા; જીણા લીલમ મુકાવો
જોગવાઈ જાસ્તી હોય મારા વાલમા કંકણને માણેક મઢાવો
ગરીબધણીનેબાઇઝાઝુંવશુંકહીએબસઆટલેથી મનવાલીનેરહીએ
બાઇસાબ મોટો એક પાણો માગી લઇએ—સાહેબા સલુણા

૯૩ ભજન રત્ન

તમે શુણો અરજ ઉર મારીરે, ઘરમાં ગરવા ન દે ઘરનારી
કહે છે ચોળી શીવડાવો રેશમી સાડી મંગાવો,
ગજરા બંગડી કરાવો પીયુ મારી,પેટની ખાતર કરતો લાચારી
કયાંથી શોધી લાવું વસ્ત્રો ભારી,
ગયોછું હારી, હું નિજનારી, આવી દશા થઈ મારી—તમે૦
થશો ન કોઇ ઘરબારી સંસારિ, પ્યારી પરહુથી થાશે ખુવારી
શિક્ષા સારી, માનોજો મારી, આથી એકેલી જીંદગી સારી—તમે

૯૪ સૌભાગ્ય-સુંદરી

પ્હેરી ચોળી લટકાં મટકાં કરતાં આવ્યાં,
રંગે બોલી સાડી ઓઢી મન લોભાવ્યાં.
ઝાંઝરનારે ઝણુકારે, કર કંકણના ખખકારે,

કાજલથી નેત્ર દિપાવ્યાં—પહેરી૦
હવે શરમાવો ઠાલા, શાને દીયરજી મારા,
બોલો-બોલોજી. બોલો. બોલો,
એ કેવાં તમારાં નખરાં તો જાણાવ્યાં. પહેરી૦

૯૫ સુંદરવેણી

સિપાઈ તેરી નાલીસ કરૂંગી પોલીસમે;
તેં મેરા બટવા ચુરાઈ, જોબન લુટાયા મુફતમે બેપર વના.
બટવા ચુરાયા અંગુઠી ચુરાઈ,જોબન લુટાયા મુફતમે બેપરવેના.

૯૬

વાહ વાહરે મારી રંગીલી માલણ,હાંહાંરેમારી છબીલીમાલણ
ધન્ય છે તારૂં ચાંપલી રૂડું નામ,
પાંચ પટાનો ઘાઘરો, ફરતી મેલાવી ઝુલ;
ગોરી તારા ઓઢણું, આ દીલ કરૂઘું કુલરે—મારી૦
સોના કેરો ચાંદલો ને, માંહી નંગ;

અણીઆલી આ આંખ્યો દેખી, નાનો થાય દંગરે-મારી
ફુલવાડીની ફુલસજ્યામાં, નીત્ય કર તું મોજ;
રંગે ચંગેને આનંદે, પ્યારી મારી રોજરે-મારી૦
ખાધું પીધું તેજ આપનું, શું આવે છે સાથ;
મરતાં જાએ સૌ મુકીને, ખાલી બંને હાથરે-મારી

૯૭ કનકતારા,

મુતો મારવાડસો આણીયોરે મુંબઈ શેરમુ આયો,
મારવાડસે નીકલ્યો જબતો પાઉ મેં નહી થા જુતો
ઘાસલેટરી ફેરી કરરે પીંજરા પોલમેં સુતો-સુતો૦
વ્યાજ બટારો ધંધો કરકર પઇશા પાંચ કમાયો,
આધી આધી જમે કરીને લાડીજીરે લાપો. સુતો૦

૯૮ ખુનેનાહક

કાવર કાદર કાદીર સતાર દાતાર આલાકે બાર.
ગફફાર જબ્બાર એ તોરી ગુલકારી પેવારી બલહારી
આલમ પલ સરદારી કાયમકી કીરતારી તાપર વારી

પતીત તારે લાખોં રબે શરમ ધરમ રાખો, બીનતી
તોરી હું કરત મીલ નરનારી

૯૯ હરીશ્ચંદ્ર.

અરે નાદાન, અરે બે ધ્યાન, જરાતો માન, જરાતો માન.
નખો તું જાન, ન હો હયરાન જરાતો માન જરાતો માન.
કયેસી રાની કયેસી બાની કયશે લાલજી કે લાલ.
બાતેં તેરી લંબી ચઉરી બાકી સુખા જય ગોપાલ.
રૂશીકા માન જો તું ફરમાન તો હોઇશ ઓર તેરા કલ્યાણ.
અરે અગ્યાન નકર હયરાન, જરાતો માન જરાતો માન. કયેસી

૧૦૦ બકાવલી.

કોઈ રબકી મરજી કયા જાને દુનીયા મતલબ અપના જાને
જો જીસપર બીપતા બીતી હુએ જાને મઉલા જાને કોઈ
જો મેં જાનું તું કયાં જાને ફરમાના ઈદર રાજાને,
નુરીમે નુર સમાજાને આદમકે આદમ પાજાને
જબ રંગસે રંગ મીલા જાને તબ તનસે સંગ છુટા જાને,

૧૦૧ હામાન

યેહી બદીમે પાયા ગમ અરે આદમ,
બેદાર રહે, હોશીયાર રહો તુમ નેકીમે હરદમ-યેહી,
ઈસ દીનકે લો પએછાન કસે સામાન.
કસે દયાંન જરા સુલતાન બના ફીર કાંર કહા રહા.
કસે હરદમ રબકી યાદ રહો દીલશાદ,
બદી કરને વાલોંકી હોની હય મટીયું બરબાદ.
જો દઉલતે તાઅત પાયે, ઇસ જહાંમે અશરત પાયે,
મરજાએ તો જન્નત પાયે, નાહો યાદ કરીમકી ગંમ.

૧૦૨ દોરંગી દુન્યા

ખુદ હાથેથી જે થયું કામ થકાવે.
મન મલકાવે-હરખાવે ખુદ૦
આપ મુઆ વીણ સ્વરગ કોઈ કદી નવ જાય,
આહનીશાહ પરઇ અંકે હતી કેમ ભલાએ.
તે મનનું માગુ તે મલે મહેનત ફલે.

ચીંતા હળે કામે ભલે વલગે ભલેતે કામ કરે ભાવે–ખુદ૦

૧૦૩ હરીશ્ચંદ્ર

હોન દીલારામ તો કયા દીલકો આરામ.
દિલકો આરામ નતો જીનેસે કામ—હોન૦
આંખોને કાતીલ કે બરછી હય મારી,
મયેં બનકે મતવારી હું કાતિલ પરવારી.
હય જીસ બેજારી, લાચારી, લાચારી કયા૦

૧૦૪ ચતરા બકાવલી

જબકે કલંદર બન બન ફીરકર બનદર લેકર આતે હયે,
તાલી બજાના નીસદીન પલછીન બંદરકા બતલાતે હયે,
તુંને આકર કીયું દીખાયે મોહે બનદરવાકે ખેલ. (૨)
ભોલે ભાલે મનકો ન ભાય તોરા ખેલ ઈનસાનાને,
કયેસે પાયા હએવાનોકા મેલ...તુંને૦

૧૦૫ લામન

મેરા ગમકા તરાના સુનીએ ફીસાના અયેશાહ ઝીશાન
હુયેએ જમાના, દુશમન પુરાના સુનયે ફીસાના. અયે૦
આબીદ મેરા બાપથા ગયે જંગલમે હામાન.
મેહેરમેયે ઇસ્કી લાડલી મેરા ભાઇ મુજફર જાન,
મેરી માથી નાદીના દાનાયગાના સુનીયે ફીસાના. અયે૦

૧૦૬ કુલીન કાંતાં

નમું પદ ગીરજા પતીને
ચંદ્ર લલાસ સદપદ તારૂં એકજ શરણ અમારૂં
પ્રેમધરી આપ દયા નિધી સન્મતીને નમું૦
ભસ્મ ધરી, શીર ગંગ શોભે ઉમીયાજી સંગ
મચે સંગીત રંગ, બને તાલ જરૂદંગ, ડોલે કંઠે ભુજંગ
રૂમક ઝુમક ઘુંમ તાંડવ કરતાં મચા અખંડ નંદે–પ્રેમ.

૧૦૭ જગતસીંહ

વીજુ વારે ચડોને મારીરે દીનદાસી કહે છે પુકારી
કષ્ટોને કાપી, સ્વામી સુખ આપી

આશ પુરો દયા દીલ ધારી–વીભુ૦
ભોગીને માટે જોગી વેશધારી મલુ મોહન મમ સુપકારી
સ્હાય તારી દે મોરારી, યાચે બાળા બીચારી–વીભુ૦

૧૦૮ કનકતારા

દશા આ શી થઇ મારી કરમની ગતી ન્યારી ! દશા૦
રમતાં હતાં રાજ મહેલમાં વસતાં સુખ મોજાર,
સેવામાં હાજર હતાં, દાશી દાસ હજાર,
ભોગવવી આજ લાચારી પડયો વનમાં હું આજારી;દશા૦
ફુલશઇયા પણ જેહને કઠણ લાગતી સ્હેજ,
સુતી છે પથ્થર તણી ધરતી ઉપર એજ.
મહારાજાની કુમારી દુઃખી છે બહેન મુંજ પ્યારી. દશા૦
તરસ્યાં ભુખ્યાંને અમે દેતાં પાણી અન્ન;
ટલવળીએ આ વન વિષે ભુખ્યાં વિણ ભોજન,
પીવા મળતું નથી પાણી રહુ કેમ ધીર હું ધારી. દશા૦

૧૦૯ કૃષ્ણ ચરિત્ર

તુંહીં શ્યામ તુંહીં શ્યામ તુંહીંરે,
હું તો નિરખું તુજને ઠામ ઠામ;
બસ તુંહીંરે શ્યામ તુંહીં શ્યામ તુંહીં,
મનમાં જોયું, બાહેર જોયું
જોયું સકલ સસાર,
આ બ્રહ્માંડની માલા જોઈ વળી;
બણ નહીં આવ્યો પાર,
સઘળે જ્યોતિ તારીરે............હું તો૦
આ તનનો રંગ મહેલ બનાવ્યો,
મહીં ભર્યો દરબાર;
અનહદ વાજાં વાગી રહ્યાં કાંઇ,
જીવ રમે એકતાર;
ચમકિ જ્યોતિ તારીરે........ હું તો૦

૧૧૦ [illegible]

આલા ગોરીચાસગુ અરે વાહ વાહ
દારૂ પીઉ યામણુ અરે વાહ વાર

ઘે બાટલી માતા, મારે બુંબા આતાં
ઘેરી જાતાં જાતાં પીઉ વાહ વાહ
ધાલ દરીયા મધે ધાલ હોરી
ઘે હાથા મધી હાથ પોરી
સત ભાંમે વરી, પ્રીત કરી હરી;
તસી માઝાવરી, કરી વાહ વાહ — આલીઃ

૧૧૧ — કૃષ્ણ ચરિત્ર

અલીઓ ! અલબેલો કેમ નાવે !
બેભાન કરી સાન કાં ભુલાવે !–અલબેલોઃ
સેજ સમારી હું વાટ જોઈ રહી
પ્રીતમજી પણ ટવળાવે,
હવે હુંથી નહી રહેવાય
મન આકુળ વ્યાકુળ થાય, મતિ ભમી જતી;
છળ કરીને, છેતરીને એ,
કાં અલી અકળાવે !–અલબેલો

૧૧૨ — કૃષ્ણ ચરિત્રં

દાણ માગેરે દાણ માગે,
કાનો કાંકરી મારેતો મને વાગે છે–દાણ,
કાનો કીયા મલકનો દાણી.
મારી નવરંગ ચુંદડી તાણી રે–દાણ;
કાનો કીયા મલકનો સુબો,
મારી વાટડી રોકીને કાન ઉભો રે–દાણનં;

૧૧૩ — અંબીકાં વિજયં;

મુગટ માઈ તણે સીર સોભી રહયો;
સોભી રહયો મન લોભી રહયો. — મુગટ:

સાખીઃ

આરાસુર [illegible] અપરંમપાર;
સોભા [illegible], કેતા ના આવે પાર,
અંબા [illegible] ચોકમાં
જેથે [illegible] — મુગટ·

બાહી બાજુબંધ બેરખા, ઝાંજર છે પગ માંહી;
સૈયરો સરવે મળી, લળી લળી ગરબો ગાય.
માજીનું ધ્યાન ધરો, સેવક જન તમે;
અરજ હમારી માંડી, ઉરમાં ધરો. મુગડ.

૧૧૪ રામ રતન

હરિ મારા નાવને પાર ઉતારો
ભોળાનાથ ભરૂંસો તમારો મારા
ભવસાગરનાં ભારે મોજાં, મયાની અંધારી
પાપી પવન તોફાન જગાવે, નાથજી ઉગારો.મારા
સુકાની સ્વામી, અંધાર ન ભાળે ભેખડે ભેખાડે
બાંહ્ય ધરી બાનાનું પત રાખો બુડતાંને તારો.મારા

૧૧૫ રામ રતન

થાઓરે આશા સફળ સકળ મન માની
સત્વર શંકર ભોળો દે ભાળ બંધુ માની થાઓરે
દિવસ રેન રખવાળી કરી રહો
વિપદ, વિઘ્ન ભય વિનાશીની ભવાની.

૧૧૬ કૃષ્ણચરિત્ર

બાઈરે શામળીઓ લાલ છે લટકાળો, રૂપાળો એતો
લાગે મતવાળો મને વ્હાલો—શામળીયો
છેડો મારો પકડે છબીલો,
છાનો રહી છોગાળો;
પેલો મધુરી મોરલીવાળો, રૂડો રઢીયાળો,
છબીલો રસીક નંદલાલો.
હું તો પરણી કાનડ કાળો—શામળીયો.

૧૧૭ રામ રતન

રૂપ રૂપ શું કરો મુરખ જન રૂપ ઉપરે મરે
ભાગ્ય જોગે કંઈ રોગ થાય તો રંગ રૂપ કયાં ઠરે
નથી હું રૂપતણી પ્યાસી, માત્ર છું ગુણની અભિલાષી.
કસ્તુરી છે કાળી તોપણ વખતે જીવન દેછે
સફેદ સોમલ સુરૂપવાન તે તુરત પ્રાણ હરી લેછે.—નથી હું

સુજાણ બાળા લક્ષ્મી વિણછે, રૂપ ગુણ સર્વ નકામું
સત્ય કહું તો લક્ષ્મી વિણછે જીવતર સર્વ નકામું
નથી લક્ષ્મી એની પાસે કરો દ્રઢ શા સુખની આશે.
ગુણની લક્ષ્મી ગુલામ થઇને સદા પાય સેવેછે
ગુણવિણ લક્ષ્મી કોઈની રહીના કોઇ પાસે નવ રહે છે.
લક્ષ્મી ઘર ઘર ફરનારી જેમ રખડે લંપટ નારી
કોઇ સબળ શત્રુ જાગે તો લક્ષ્મી લુંટી લે છે
ગુણ લુંટયો ના લુંટાયે એ મરતાં સાથ મરેછે—લક્ષ્મી.

૧૧૮ રામ રતન

શાણી સ્વિકારી મેં શાણી સ્વિકારી
થઇ મારી, થઈ મારી, પ્યારી પ્રાણધાર
વારી ગઇ, વારી ગઇ, વારી બલિહારી
થઈ દાસી તમારી હું હૈયાના હાર
હૈયે લપટાઓ,
અધીરાં ન થાઓ ધરમ બંધન થકી બંધાઓ
જગ કિરતાર છે જોનાર—શાણી૦

૧૧૯ કૃષ્ણ ચરિત્ર.

મને રોકી રહ્યા શીદ વનમાંરે ?
શીદ વનમાંરે. સખીજનમાંરે.
શું છે મનમાંરે ? મને.
અલબેલા શો આવડો આડો !
દહી નથીરે નંદ ભુવનમાંરે ?—મને
ગોરસ તારૂં લાગે મીઠું,
ટાઢક થાયે તનમાંરે—મને
ગોરસ કેરાં તે દાણ તે શાનાં ?
લીધાં વેચાતાં વચનમાંરે—મને.

૧૨૦ હિરણાકશ્યપુ.

પ્રગટયો નિર્લજ કુળમાં પુત્ર વેરીને સેવીનેરે
નિર્લજ સુત તે મારો પાકયો,
અરિતણે જઇ પાગે લાગ્યો;

હાય હવે શું કરૂં કહોને ધારીનેરે.—
બાળ બુદ્ધિ છે એની માટે,
કહો શું શિક્ષાને છાજે?
દાઝ ચઢે છે મારૂ ખડગ કાઢીનેરે.—
સાહસ એવું રાય ન કીજે,
તકશીર તેની માફી દીજે;
વારૂ તમથી રહ્યું વારીનેરે.—

૧૨૧

કરશો માં સાહસ સ્વામી
દુનીઆં નથી દીવાની
દેશે તમને દોગામી
જોશે તે કરશે જાણ (૩)—
ચુપ બોલશો માં પ્યારા
એ સુત કરે છે ચાળા
મારીશ હું અસિધારા
એ બાળ છે નાદાન. (૬)—
કંઈ બાળ કુપાતર થાશે,
શું પિતા તેથી ધાશે.
પૃથ્વી કંઈ પ્રલે જાશે
જોશે તે કરશે જાણ. (૮)—

૧૨૨

કુંઅર આવો આજે કહું જે વાત,
બાળક બુધ્ધ આવી ન કીજે, તાત કહે તે ઉર સો લીજે;
કહો શું આવી હઠ વાત.—
વડીલ વદો નહિ સુખ એવી વાણી,
કુંવરની વાત તાત તણી નથી જાણી
રહેશે તમારી કંઈ ઘાત—
જન્મ મરણ છે પ્રાણી માતરને,
નથી થયો કોઇ અમર આ ધરણું;
બને વીધીની લખી વાત.—

૧૨૩

નથી સ્નેહ દેખાતો કોઇ સ્વારથીઆને હૈયે;
નથી સ્નેહ દેખાતો કોઇ કુછંદીની સંગે
મરકટ કોટે મોતી માળા છાજે કેટલી વારજો,
કુછંદી સ્વારથીઆ જોડે, સ્નેહ તેટલી વારજો,
સ્નેહ સ્થાન આ મિત્રને કહીએ,
ભેદ તેનો સમજાવી દઇએ,
કૃપા કરી આ મિત્રને કહીએ—
અવસર આવી મદદ કરે જે. સ્વારથ ન હોય સાથજો,
નિર્મળ સ્નેહ સ્થાનજ કહીએ, મેળવે શ્રી ભગવાનજો—
મિત્ર ભેદને સમજી લઇએ,
રાજા મિત્ર હવે સુજને દઇએ;
કૃપા કરિ આ મિત્રને દઇએ ...

૧૨૪

પરમારથથી સાધોરે, સાથી પરગાસનો હેજી.
પુન્ય સજો, પાપ તજો, તજો છળ તાપ હાં હાં.—
તજીને દાન મદ કામરે, તેથી તે તમે સુખ ભરશો—
રામ ભજો, સાથ સજો, ભજો ત્રિભુરાય હાં હાં
ભજી ધ્યાન જગનાથરે, તેથી તે તમે ભવ તરશો—
દુર તજો, કૂરજનો, સજો સતસંગ હાં હાં;
મેર કરે પ્રાતપાળ રે, તેથી તે તમે દુઃખ ટળશો—

૧૨૫

મેં દિવાના શામકા મુજે કોઇના છેડોરે
મેં મસ્તાના લાલકા, મુજે કોઇના છેડોરે—
રામ ઝરૂખે બેઠકે સબકા મજરા લેત;
જેસી જીસકી ચાકરી એસા ઉન્કુ દેત;
તુલસી આ સંસારમાં ભાત ભાતકે લોક;
સબસે હીલમીલ ચાલીએ નદી નાવ સંજોગ.

૧૨૬

બહુ છકયો દીસે છે તુ બાળ, અસિતો તને આજ મારૂં રે;
કેમ નથી આવતી તને લાજ ,,

શું અરિતણે શરણે જનાર? ,,
કેમ કરનાર તને એ છે સ્હાય?
દુષ્ટ દાખ તારો તે આધાર, ,,
ક્યાં રહે અવની આકાશ? ,,
કેમ સંતાતો ફરે છે ઠાર ઠાર? ,,
કેમ સમજે છે મુજને કાળ? ,,

કુકર્મરે લોભી શું નાહરે
સુતધારા ભગ્ની નવ ધારે, દ્રવ્ય માટે વ્હાલાને મારે
કરમથી નાજડરે.—
ધર્મ નિચ પોતાનો હારે, સ્વારથીઓ મિત્રો સંહારે.
વથી તે આઘે પળે—
લુણહરામી તે જન થાએ, પણ ચોરી ચંડાળે જાએ

૧૨૭

જયકાર, જયકાર, જયકાર,
આર્ય ભુમિપરનો આવાર—
નિતિ વચનને નેક રાખીને
શુભ સત્ય મારગ પાળીને
કર્યો પુરો જયકાર—
દષ્ટ સુમતિ હરિ "હરિ"ને દઇને
રાખી લાજ પ્રભુ વા'રે ધઇને
કર્યા પ્રયોગનો પાર.

સમાપ્ત.

STATEMENT shg the books made over to the Co[llec]tor of Ahmedabad 1906 as Per section XVIII of 1867 Passed by Covernment of India.

Number.	Title of the book and contents of the title page with a translation of such title in English, and the contents, when the same are not in English.	Language in which the book is written.	Name of the author, translator or editor of the book.	Subject.	Place of printing and place of publication.	Name of firm of the Printer and name of firm of the Publisher.	Date of issue from the Press or of Publication.	Number of sheets, leaves or pages.	Size.	Name of edition.	Number of copies of which edition consists.	Whether the book is printed or lithographed.	Price at which the book is sold to public.	Name and residence of the proprietor of the copy right, or of any portion of such copy rights.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	Foolvade Bahar ફૂલવાડી બહાર.	Gujarati.	Mangaldass Joitaram Book-Seller	Poetry.	The Chimanlal Printing Press Pirmadsha Road Ahmedabad	Bechorbhai Govindram Printer and Mangaldass Joitaram Publisher	18-8-1906	36	Royal twelve Pages.	First edition.	1000	Printed.	Four annas	

Manager.

મંગળદાસ જોઈતારામ